

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3196/2020. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 58. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a Komáromi Járásbíróság előtt 8.P.20.248/2018. számon folyamatban levő ügyben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Komáromi Járásbíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 8.P.20.248/2018. számú, víziközmű-szolgáltatás helyreállítása iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 58. § (1) bekezdése Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg, és a támadott rendelkezést semmisítse meg, tekintettel arra, hogy az ellentétes az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdésével és XX. cikkével.
- [2] 2. A bírói kezdeményezésre okot adó peres eljárás indítvány elbírálása szempontjából releváns tényállása az alábbiak szerint összegezhető. Az alapügy felperese 2017. július 6. napján hatósági árverés útján megszerezte egy ingatlan tulajdonjogát, mely ingatlan tehermentesen került árverésre. A felperesnek az ingatlan tulajdonjogának megszerzését követően jutott a tudomására, hogy az ingatlanon az ivóvíz szolgáltatás szűkítő beszerelésével korlátozásra került, ugyanis az alperes víziközmű-szolgáltató a felhasználási helyen az ingatlan korábbi tulajdonosa által felhalmozott tartozást tart nyilván. Az alperes víziközmű-szolgáltató a Vksztv. 51. § (5) bekezdése alapján a vízszolgáltatás korlátozását a hátralék rendezéséig a felhasználási helyen a felperes irányában is fenntartotta. A felperes erre tekintettel fordult bírósághoz, keresetében azt kérve, hogy a bíróság kötelezze az alperes víziközmű-szolgáltatót a korlátozás nélküli vízszolgáltatás nyújtására.
- [3] 3. Az indítványozó a peres eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, ugyanis megítélése szerint ellentétes az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdésével és XX. cikkével, hogy a Vksztv. 51. § (5) bekezdése az 58. § (1) bekezdése szerinti szankciók alkalmazását írja elő arra az esetre is, ha a víziközmű-szolgáltatónak az adott felhasználási helyre vonatkozóan még egy olyan korábbi közszolgáltatási szerződés alapján áll fenn rendezetlen követelése, mely szerződés nem jogutódlással szűnt meg. A támadott szabályozás ugyanis azokban az esetekben is lehetővé teszi a víziközmű-szolgáltató korlátozásának fenntartását, amikor a fogyasztási hely tulajdonjogát az árverési vevő eredeti módon, és nem pedig a korábbi tulajdonostól szerezte meg, mely esetben egyáltalán nem szükséges, hogy az árverés során az árverési vevő bármilyen formában tudomást szerezzen a fennálló rendezetlen követelésről. Az indítványozó nem csupán azt tartja aggályosnak,

hogy az árverési vevő nem kerül szerződéses kapcsolatba a korábbi tulajdonossal, és ezáltal jogutódjának sem tekinthető, hanem azt is, hogy a törvény azt sem határozza meg, mi minősül „rendezetlen követelésnek”: csak a díjtartozás, esetleg annak kamatai is, vagy adott esetben akár még a szűkítő kiépítésének költségei. Ugyancsak nem határozza meg a jogszabály, hogy akkor válik-e rendezetlenné a követelés, ha ezt a víziközmű-szolgáltató állítja, vagy szükséges ennek bírósági megállapítása is. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdéséből, és azon keresztül a XX. cikkéből az következik, hogy a közszolgáltatónak a felperessel jelen esetben a korábbi fogyasztó szerződéses magatartására tekintet nélkül, kizárólag a jelenlegi tulajdonos személyére tekintettel kellett volna a közszolgáltatási szerződést megkötnie és eleget tennie szolgáltatási kötelezettségének, miközben a Vksztv. támadott rendelkezése alapján a víziközmű-szolgáltató ezzel éppen ellentétes módon cselekedhet.

II.

[4] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

„XXII. cikk (1) Az állam jogi védelemben részesíti az otthont. Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.”

[5] 3. A Vksztv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„51. § (5) Ha a víziközmű-szolgáltatónak a felhasználási helyre vonatkozóan korábbi közszolgáltatási szerződés alapján rendezetlen követelése áll fenn, akkor az adott felhasználás hely tekintetében az 58. § (1) bekezdés szerint járhat el.”

„58. § (1) A víziközmű-szolgáltató a létfenntartási, a közegészségügyi és a katasztrófa-elhárítási vízigények teljesítése mellett a víziközmű-szolgáltatás korlátozása, illetve felfüggesztése körében az alábbi intézkedések megtételére jogosult:

- a) a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást külön berendezés beépítésével időben és mennyiségben korlátozhatja,
- b) az átfolyó ivóvíz mennyiségét csökkentő szűkítőt helyezhet el,
- c) lakossági felhasználó esetében a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást felfüggesztheti, ha a létfenntartási és közegészségügyi vízigények teljesítéséhez szükséges ivóvízellátást más, elérhető módon biztosítja,
- d) előrefizetős mérőt helyezhet el, ha ebben és a fennálló tartozások megfizetésében a felhasználóval megállapodott, vagy
- e) nem lakossági felhasználó esetében a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást felfüggesztheti, illetve 45 napon túli díj-tartozás esetében 30 napos határidővel a közszolgáltatási szerződést felmondhatja.”

III.

[6] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[7] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltéte-

leknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}, az alábbiak szerint.

- [8] A támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítványozó kezdeményezte a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány a Vksztv. támadott rendelkezésére vonatkozó alkalmazási tilalom kimondására vonatkozó indítványi elemet nem tartalmaz. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében a bíró az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását kezdeményezi. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bírói kezdeményezések érdemi elbírálásának nem előfeltétele az alaptörvény-ellenesség megállapítása, illetőleg az alkalmazási tilalom kimondása egyidejű, konjunktív indítványozása {a kezdeti gyakorlatot megváltoztatva elsőként: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, továbbá az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az Alkotmánybíróságnak a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése esetén vizsgálnia kell a támadott rendelkezés alkalmazása kizárásának indokoltságát is.
- [9] 2. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy az államnak törekednie kell arra, hogy a víziközmű-hálózatot mint a közszolgáltatások egyik alapvető fontosságú elemét Magyarország egész területén kiépítse. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy az a jogalkotót annyiban kötelezi, amennyiben nem alkothat a XXII. cikk (1) bekezdése szerinti szociális jellegű államcél megvalósulását kifejezetten ellehetetlenítő vagy azt akadályozó szabályozást, a már megalkotott szabályozás visszavonása esetén pedig az Alkotmánybíróságnak esetről esetre kell vizsgálnia az intézkedés visszavonásának indokoltságát, illetőleg azt, hogy az intézkedés visszavonása az államcél megvalósulását mennyiben lehetetleníti vagy nehezíti el {lásd: 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [65]}. A Vksztv. egyebek között ezen alaptörvényi cél mind teljesebb körű megvalósulását szolgálja, amikor meghatározza a víziközmű szolgáltatás nyújtásának általános és különös feltételeit.
- [10] Az ivóvízhez történő hozzáférés biztosítása a XXII. cikk (1) bekezdésén túlmenően az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésének egyik nevesített elemét is képezi, ekként az állam kötelezettségei az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása tekintetében meghaladják a XXII. cikk (1) bekezdése szerinti államcélokkal szemben támasztott követelményeket. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése rendelkezik a testi és lelki egészséghez való jogról, míg a (2) bekezdés értelmében – a testi és lelki egészséghez való jog egyik Alaptörvényben is nevesített részjogosítványként – az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása az állam Alaptörvényben is nevesített intézményvédelmi kötelezettségei közé tartozik {hasonlóan a XX. cikk (2) bekezdésére: 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [58]}.
- [11] Az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása az állam objektív, intézményvédelmi kötelezettsége oldaláról nézve azt jelenti, hogy az állam köteles arról gondoskodni, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvizet juttasson mindenki számára. Ezen ellátási kötelezettségét az állam elsődlegesen víziközmű-szolgáltatókon keresztül teljesíti, a Vksztv. rendelkezéseinek megfelelően. Azokon a területeken pedig, ahol nincs kiépült víziközmű-hálózat, vagy a víz minősége nem megfelelő, az állam, illetőleg a települési önkormányzatok nem közműves ivóvíz-ellátás formájában kötelesek biztosítani a megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvizet. Az állam ezen kötelezettsége ugyanakkor szorosan összefügg az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével is, mely szerint a természeti erőforrások, így a vízkészlet is, a nemzet közös örökségének részét képezi, melynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Az Alkotmánybíróság korábban (a felszín alatti vizekkel összefüggésben) már kiemelte, hogy a vízkinccsel való gazdálkodás során egyaránt tekintettel kell lenni a jelen és a jövő nemzedékek közös szükségleteire, illetve magukra a természeti erőforrásokra, mint önmagukban is értéket képviselő és megóvandó szabályozási tárgyakra is {13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [54]}. Ennek megfelelően az állam nem köteles arra, hogy az ivóvíz mint közszolgáltatás hozzáférést ingyenesen és korlátlanul bárki számára biztosítsa, minden esetben köteles azonban a magát a természeti erőforrást, és a jelen és jövő generációk szükségleteit nem veszélyeztető mértékű felhasználás esetén az igénybe vett szolgáltatás ellenértékét megfizető (díjtartozással nem rendelkező) fogyasztók számára az ivóvízhez történő hozzáférés biztosítására. Az állam objektív intézményvédelmi kötelezettsége körében köteles továbbá arról is gondoskodni, hogy a szolgáltatási díj megfizetésére nem képes, rászoruló természetes személyek sem foszthatóak meg a létfenntartásukhoz szükséges mennyiségű ivóvízhez való hozzáféréstől.

- [12] Az egészséges ivóvízhez való jog ugyanakkor az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti testi és lelki egészséghez való alanyi jognak is részét képezi {hasonlóan: 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}, ennek megfelelően az a XX. cikk (1) bekezdése keretei között az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából felhívható jogosultság, melynek alanyai (a testi és lelki egészséghez való jog sajátosságaiából adódóan) kizárólag természetes személyek lehetnek.
- [13] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által megjelölt alkotmányossági probléma az Alaptörvény XX. cikke hatálya alá tartozik.
- [14] 3. A Vksztv. 51. § (3) bekezdése alapján a víziközmű-szolgáltató a szolgáltatását közszolgáltatási szerződés alapján nyújtja, mely szerződést felhasználási helyenként kell megkötni. A törvény 2. § 5. pontja értelmében felhasználási hely az a víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan, amelyen a víziközmű-szolgáltatást a felhasználó igénybe veszi, ekként a felhasználási hely minden esetben azonos a szolgáltatás igénybevételének helyét képező ingatlannal. A Vksztv. szerinti felhasználási hely jogi sorsa ennek megfelelően elválaszthatatlanul osztja a szolgáltatás igénybevételének helyét képező ingatlan jogi sorsát. Ezt igazolja, hogy a Vksztv. 2. § 6. pontja alapján a közszolgáltatási szerződést a víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan használójával, és sorban mögötte az ingatlan tulajdonosával mint felhasználóval kell megkötni. Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 55. § (1) bekezdése alapján pedig mindez azt jelenti, hogy a szerződéskötésre az ingatlan használója csak az ingatlan tulajdonosának írásbeli hozzájárulása alapján lehet jogosult.
- [15] Egy felhasználási helyen egyidejűleg csak egy ivóvíz-bekötővezeték létesíthető, mely főszabálytól a Vhr. 76. § (9) bekezdése kizárólag katasztrófavédelmi vagy műszaki okból enged eltérést. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:256. § (2) bekezdése értelmében közszolgáltatási szerződés esetén a szolgáltatót szerződéskötési kötelezettség terheli, a (3) bekezdés értelmében pedig a felhasználó a közszolgáltatás díját havonta, utólag köteles megfizetni. Mindez azt is jelenti, hogy a felhasználási hely tulajdonjogának megváltozása esetén a víziközmű-szolgáltatót az új tulajdonossal is szerződéskötési kötelezettség terheli, a szolgáltatás biztosítására pedig a már korábban kiépített ivóvíz-bekötővezetéken kerül sor.
- [16] A Vksztv. részletes rendelkezéseket tartalmaz arra az esetre, ha a fogyasztó a közszolgáltatás díjának megfizetésével késedelembe esik, azaz nem teljesíti a Ptk. 6:256. § (3) bekezdése szerinti kötelezettségét. A Vksztv. 58. § (3) bekezdése rögzíti azokat a feltételeket, amelyek együttes teljesülése esetén a víziközmű-szolgáltató jogosult a törvényben meghatározott módok valamelyikének alkalmazásával a szolgáltatásának korlátozására, illetőleg felfüggesztésére. A jelen bírói kezdeményezés alapjául szolgáló peres eljárás előzményeként ezen módok közül a Vksztv. 58. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint az átfolyó ivóvíz mennyiségét csökkentő szűkítő elhelyezésére került sor. Ezen intézkedések a díjtartozást felhalmozó fogyasztó Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésén alapuló, egészséges ivóvízhez való jogának korlátozásaként értelmezhetőek, melyet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően egyaránt indokol az ivóvízzel mint végesen rendelkezésre álló értékkel való felelős gazdálkodás elve és magából az Alaptörvényből is fakadó kötelezettsége, a fogyasztó és a víziközmű-szolgáltató között létrejött közszolgáltatási szerződés szerinti ellenszolgáltatás teljesítésének fogyasztót terhelő kötelezettsége, valamint a víziközmű-szolgáltató folyamatos működőképességének fenntartása és ezáltal végső soron az ellátásbiztonság elvén keresztül az ivóvízellátás általános jellegű biztosítása. Figyelemmel arra, hogy a Vksztv. 58. § (1) bekezdése az ivóvízszolgáltatás korlátozását és felfüggesztését csak addig a mértékig teszi lehetővé, hogy az ne érintse a létfenntartási, közegészségügyi és katasztrófa-elhárítási vízigények teljesítését, a korlátozás arányossága sem kérdőjelezhető meg.
- [17] 4. Miközben a Vksztv. 58. § (1) bekezdése szerinti korlátozó intézkedések alkalmazása a tartozást felhalmozó és ekként azért felelős fogyasztóval szemben a fentiek szerint összhangban áll az Alaptörvénnyel, az már külön egyedi vizsgálatot igényel, hogy a felhasználási hely tulajdonjogának megváltozása esetén az új tulajdonos a polgári jog szabályai alapján felelőssé tehető-e a korábbi tulajdonost terhelő, a felhasználási helyen igénybe vett víziközmű-szolgáltatással kapcsolatosan fennálló rendezetlen követelésekért, és így a víziközmű-szolgáltatást korlátozó intézkedések a felhasználási hely új tulajdonosával szemben is alkotmányosan bevezethetőek, illetőleg fenntarthatóak-e.
- [18] Azokban az esetekben, amikor a felhasználási hely tulajdonjogának megszerzése származékos tulajdonszerzéssel, így például a Ptk. 5:38. § szerinti átruházással történik, az új tulajdonos a tulajdon tárgyára vonatkozó terhekkel együtt szerzi meg a tulajdonjogot, ekként a Vksztv. szerinti korlátozó intézkedések az új tulajdonossal szemben is változatlanul fenntarthatóak, illetőleg bevezethetőek. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: annak

biztosítása érdekében, hogy a felhasználási hely új tulajdonosa tudomást szerezzen arról, hogy az adott felhasználási helyen a víziközmű-szolgáltató tart-e nyilván rendezetlen követelést, illetőleg alkalmazza-e a Vksztv. 58. § (1) bekezdése szerinti intézkedések valamelyikét, a Vhr. 60. § (1) bekezdése kifejezetten előírja, hogy a felhasználó személyének megváltozása esetén a korábbi és az új felhasználó a változást a birtokátruházástól számított 15 napon belül együttesen kötelesek a víziközmű-szolgáltatónak bejelenteni.

- [19] Azokban az esetekben azonban, amikor a felhasználási hely tulajdonjogának megszerzése eredeti tulajdonszerzéssel, így például a Ptk. 5:41. §-ának megfelelően, hatósági határozattal vagy hatósági árverés útján kerül sor, a tulajdonszerzésre vonatkozó jogszabályok alapulvételével dönthető csak el, hogy az új tulajdonos felelősséggel tartozik-e a víziközmű-szolgáltató által nyilvántartott rendezetlen követelésekért. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy valamely tartozásért a vonatkozó jogszabályok alapján nem felelős személy ivóvízhez való hozzáférési jogának korlátozása önmagában, pusztán a fogyasztási helyen fennálló rendezetlen követelés tényénél fogva sem más alapvető jog érvényesülésével, sem pedig valamely alkotmányos érték védelmével nem igazolható.
- [20] 5. A Vksztv. 51. § (5) bekezdése formálisan azokban az esetekben sem zárja ki az 58. § (1) bekezdése szerinti intézkedések alkalmazhatóságát (illetőleg a korábban bevezetett intézkedések változatlan formában történő további fenntartását), amikor a felhasználási hely új tulajdonosa a vonatkozó jogszabályok alapján – például a tulajdonszerzés jellege miatt – nem tartozik felelősséggel a korábbi tulajdonost az adott felhasználási helyen igénybe vett víziközmű-szolgáltatással összefüggésben terhelő kötelezettségekért. A Vksztv. 58. § (1) bekezdése ugyanakkor általában véve is csupán lehetőséget biztosít – és nem pedig kötelezettséget teremt – a víziközmű-szolgáltató számára korlátozó intézkedések bevezetésére, illetőleg a már bevezetett intézkedések fenntartására. Ezen lehetőséggel a víziközmű-szolgáltató a Vksztv. adta kereteken belül is csak annyiban élhet, amennyiben az intézkedés összhangban áll magával az Alaptörvénnyel. Amikor az indítványozó a víziközmű-szolgáltató által fenntartott korlátozó intézkedések jogszerűségét értékeli, nem csupán a korlátozó intézkedés Vksztv.-nek való megfelelését kell a nyelvtani értelmezés alapulvételével mechanikusan megvizsgálnia, hanem az adott intézkedés egyedi esetben történő bevezetésének, illetőleg fenntartásának Alaptörvénnyel való összeegyeztethetőségét is figyelembe kell vennie, az Alaptörvény 28. cikkéből következően.
- [21] Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, a jogszabályok értelmezésekor pedig azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a jogszabály Alaptörvénynek megfelelő értelmezése a bíró számára nem csupán jog, hanem magából az Alaptörvényből fakadó kifejezett kötelezettség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, akkor ennek megfelelően köteles eljárni {hasonlóan: 33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság a saját következetes gyakorlata szerint a bíróság ítéletét (például az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárás keretei között) éppen abban az esetben bírálja felül, ha az az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsérti, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenessé válik {lásd például: 3068/2020. (III. 9.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [22] 6. Az Alkotmánybíróság jelen bírói kezdeményezés keretei között a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványban hivatkozott XX. cikk (2) bekezdése, illetőleg XXII. cikke alapján az alaptörvény-ellenesség nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság azt is rögzíti, hogy a Vksztv. támadott rendelkezésének jelen esetben létezik olyan értelmezése, mely az Alaptörvénnyel összhangban álló eredményre vezet, ha a felhasználási hely új tulajdonosa nem tartozik felelősséggel a korábbi tulajdonost terhelő tartozásokért. A valódi alkotmányjogi problémát azonban az okozza, hogy a tényleges jogi helyzet nem tesz különbséget az eredeti és származékos tulajdonszerzésre vonatkozó szabályok között. Ahogyan arra a Kúria BH.2019.307. számú eseti döntése is rámutat, nincs jogértelmezéssel feloldandó ellentmondás az ágazati szabályozás és a Ptk., illetőleg a Vksztv. eredeti tulajdonszerzésre vonatkozó szabályozása között, ugyanakkor azt is elismeri, hogy az ingatlan árverés útján megszerző fogyasztó az informálódás és igényérvényesítés szempontjából hátrányosabb helyzetben van, mintha szerződéses jogviszonyban szerzett volna tulajdont. Mindez azt jelenti, hogy a Vksztv. támadott rendelkezésével összefüggésben az indítványban megjelölt alaptörvény-ellenességi kétely csak a jelen esetben oldható fel jogalkalmazói jogértelmezéssel.
- [23] Figyelemmel azonban arra, hogy az alaptörvény-ellenesség az indítványban hivatkozott alaptörvényi rendelkezések alapján nem állapítható meg, valamint figyelemmel az irányadó bírói gyakorlatra is, az indítványhoz

kötöttség elvére tekintettel az Alkotmánybíróságnak jelen esetben csak arra marad lehetősége, hogy jelezze a jogalkotónak a jelenlegi szabályozás ellentmondásait és felülvizsgálatának szükségességét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Vksztv. 58. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [24] 1. Nem értek egyet a határozat indokolásának III/2. pontjában (Indokolás [9] és köv.) szereplő, az Alaptörvény P) cikkével összefüggésbe hozott vízszolgáltatási kötelezettséggel kapcsolatos fejtegetéssel. A P) cikk (1) bekezdése ugyanis az alábbiak szerint rendelkezik: „A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” A rendelkezés tehát szól a vízkészlet védelméről, fenntartásáról, a jövő nemzedékek számára való megőrzéséről, de olyan kötelezettség, hogy azt biztosítani kellene a fogyasztók számára, a P) cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le. A P) cikk (1) bekezdése a vízhasználatot illetően legfeljebb a vízkészlet felhasználásának környezetvédelmi szempontokra tekintettel történő korlátozását alapozhatja meg.
- [25] 2. A határozat indokolása III/2. pontja harmadik bekezdésének (Indokolás [11]) utolsó mondata azt a megállapítást tartalmazza, miszerint „[a]z állam objektív intézményvédelmi kötelezettsége körében köteles továbbá arról is gondoskodni, hogy a szolgáltatási díj megfizetésére nem képes, rászoruló természetes személyek sem foszthatóak meg a létfenntartásukhoz szükséges mennyiségű ivóvízhez való hozzáféréstől.” Ezt a Vksztv. rendelkezései egészében biztosítják is. Nem értek ugyanakkor egyet azzal, hogy e szabályozás alkotmányos alapjait a határozat az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében, vagy – közvetve – a XX. cikk (1) és (2) bekezdésében feltalálni véli.
- [26] Álláspontom szerint a vízfogyasztás – akár kivételes szociális okból történő – ingyenességére nézve az Alaptörvény – legalábbis a jelen ügy okán vizsgált szabályait illetően – nem tartalmaz rendelkezést. A XX. cikk (2) bekezdésében szereplő „ivóvízhez való hozzáférés” fogalmi köréről, az állam ezzel kapcsolatos kötelezettségéről maga a határozat indokolása – ugyanezen III/2. pont előbbi részeiben – alapvetően helyes okfejtést tartalmaz (vízközmű-hálózatok, vízközmű-szolgáltatók, települési önkormányzatok szerepét hangsúlyozva). Amennyiben azonban ezen okfejtésen túllépve a hozzáférés biztosításán az ingyenességet is értenünk kell, akkor ez értendő lenne „az egészséges élelmiszerekhez” való hozzáférése is, lévén, hogy e két területtel kapcsolatos „hozzáférhetőség” az említett rendelkezés egy mondat-fordulatában szerepel.
- [27] Az alaptörvényi szöveg értelmezésénél nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy ahol az alkotmányozó az ingyenességet alaptörvényi szintre emeli, ott ez az Alaptörvény szövegében kifejezetten meg is jelenik [lásd: ingyenes és kötelező alapfokú oktatás, XI. cikk (2) bekezdés]. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdéséből, mint államcélból, közvetlenül konkrét jogok – mint arra a határozat is rámutat – nem következnek; egyébként

az állam által megvalósítani törekedett hozzáférés biztosításának itt szereplő fogalmára ugyanazok vonatkoznak, mint amit az előbbiekben kifejtettem.

- [28] Mindazonáltal nem zárom ki annak a lehetőségét, hogy a vízfogyasztás említett ingyenességének ne lennének esetleg más alkotmányos alapjai, de ennek feltárásával és bemutatásával a határozat nézetem szerint adós maradt. Mindaddig, amíg ezen törvényi kötelezettség feltételezett alaptörvényi alapjainak feltárására sor nem kerül, addig a határozat vonatkozó megállapítása nem tekinthető másnak, mint az Alaptörvény rendelkezései önálló alkotmányjogi tartalmú szabállyal történő kibővítésének, amire az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [29] 3. Nem értek továbbá egyet azzal sem, hogy a Ptk. és a Vksztv. viszonyában fel nem oldott alaptörvény-ellenességi kételyről tesz említést az indokolás (annak III/6. pontjában, Indokolás [22]). Hogy ilyen kétely felmerül-e vagy sem, az csak erre irányuló tényleges vizsgálat eredményeként mondható ki.
- [30] Mindezekre tekintettel a határozatot annak ellenére nem tudtam támogatni, hogy magam is úgy ítélem meg, hogy a bírói kezdeményezéssel támadott jogszabály nem sérti az Alaptörvényt.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/44/2020.

